

راهکارهای افزایش تعاملات بینا فرهنگی مبتنی بر پایداری اجتماعی در خوابگاه‌های دانشجویی (مطالعه موردی: خوابگاه دخترانه هفت تیر دانشگاه صنعتی شاهرود)**

شب‌نام سلامی**، ابوالفضل دهقان منگابادی***

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۲/۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۷/۲۸

چکیده

در ۵ دهه اخیر با توجه به افزایش میل عمومی به اخذ مدارک تحصیلی عالی، مراکز آموزش عالی به صورت چشمگیری توسعه یافته‌اند و این موضوع موجب افزایش تعداد دانشجویان غیر بومی شده است. یکی از ملزومات مورد نیاز این دانشجویان داشتن خوابگاه برای اسکان می باشد و خوابگاه‌های دانشجویی نقش بسزایی را در شکل‌گیری ارتباطات و تعاملات آن‌ها ایفا می نمایند. همچنین ساختار معماری هر جامعه، گویای نمادهای فرهنگی مردم آن سرزمین می باشد. بنابراین، از طریق معماری صحیح و کارآمد می توان فرهنگ و ارزش‌ها را انتقال و آموزش داد. معماری پایدار یکی از مفاهیم و رویکردهای فراگیری است که امروزه توجه ویژه‌ای به آن شده است و به معنای توانایی پاسخگویی فضاهای طراحی شده به نیازهای زمان خود است. با توجه به مطالب بیان شده، هدف اصلی این پژوهش بررسی تاثیر شاخص‌های معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی بر تعاملات بینا فرهنگی و ارائه راهکارهایی در جهت افزایش آن در خوابگاه‌های دخترانه دانشجویی می باشد. ساختار این پژوهش بر پایه داده‌های کیفی و کمی استوار شده است و نحوه گردآوری اطلاعات در این پژوهش در دو بخش مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی انجام گرفته است. در بخش مطالعات کتابخانه‌ای، شاخص‌های متغیر مستقل معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی، که عبارتند از «مشارکت»، «کالبدی»، «اقتصادی»، «مردم داری»، «تنوع»، «محیط زیستی» و «هویت‌مندی» و همچنین شاخص‌های متغیر وابسته تعاملات بینا فرهنگی، شامل «همدلی»، «آگاهی بخشی»، «خودشناسی»، «گفتگو گسترده»، «احترام متقابل»، «نوع دوستی» و «عدالت و مساوات» استخراج شده اند. در بخش مطالعات میدانی، با استفاده از شاخص‌های به دست آمده، پرسشنامه‌ای تهیه و میان دانشجویان ساکن در خوابگاه دخترانه هفت تیر دانشگاه صنعتی شاهرود به عنوان محدوده مورد مطالعه پژوهش حاضر توزیع گردید. در ادامه، با توجه به محاسبات آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی ساده در نرم افزار SPSS 24 به ترتیب، چهار شاخص «تنوع»، «مردم داری»، «کالبدی» و «اقتصادی» دارای ارتباط معنادار با تعاملات بینا فرهنگی تشخیص داده شدند و در پایان پیشنهادهای جهت افزایش تعاملات بینا فرهنگی بر پایه شاخص‌های استخراج شده ارائه گردیده است.

واژگان کلیدی

معماری پایدار، تعاملات بینا فرهنگی، پایداری اجتماعی- فرهنگی، خوابگاه دخترانه دانشجویی،

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نگارنده اول با عنوان «راهکارهای افزایش تعاملات بینا فرهنگی بر پایه اصول معماری پایدار در خوابگاه‌های دانشجویی (نمونه مطالعاتی: خوابگاه هفت تیر دانشگاه صنعتی شاهرود)» به راهنمایی نگارنده دوم در دانشگاه صنعتی شاهرود است.

** گروه معماری، دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران

*** گروه معماری، دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران. (نویسنده مسئول)

salami.shabnam77@gmail.com

a.dehghanm@shahroodut.ac.ir

مقدمه

جوانان همواره از مهمترین گروه‌های سنی برای پژوهش و سیاست‌گذاری‌های فرهنگی بوده‌اند، چرا که جوانان، بیشتر از دیگر گروه‌های سنی در معرض تغییرات فرهنگی قرار دارند (شالچی و ضیاچی، ۱۳۹۳). ورود به دانشگاه در زندگی افراد در عنفوان جوانی واقعه مهمی محسوب می‌شود که به طور کامل بر تمام جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی زندگی افراد در آینده تاثیرگذار است (افشانی و همکاران، ۱۳۹۱؛ Daliri Dizaj & Hatami, 2022). دانشجویان با ورود به خوابگاه‌ها از محیطی که در آن زندگی کرده‌اند فاصله گرفته و در محیط متفاوتی قرار می‌گیرند که در این محیط جدید با فرهنگ‌ها، طرز فکرها، نگرش‌ها، قومیت‌ها، زبان‌ها و شخصیت‌های متفاوتی آشنا می‌شوند. همچنین با توجه به الزام استفاده‌ی مشترک دانشجویان از فضاهای موجود، هر فرد باید تلاش کند با توجه به شخصیت و علایقش، خود را با تنوع فرهنگی موجود در محیط خوابگاه وفق دهد (افشانی و همکاران، ۱۳۹۱؛ رحمتی و همکاران، ۱۳۹۸؛ شالچی و ضیاچی، ۱۳۹۳). از سوی دیگر، گسترش مراکز آموزش عالی و پذیرش دانشجویان غیربومی با فرهنگ‌های گوناگون باعث انتقال فرهنگ و خرده فرهنگ‌ها به مکان‌های دیگر می‌شود که این پدیده عواقب متعددی از جمله افزایش ناهمگنی فرهنگی و ایجاد تعارض‌هایی در فرهنگ موجود در هر منطقه را به همراه دارد (افشانی و همکاران، ۱۳۹۱؛ Yarmohammadian, Keyvanara, & Soltani, 2014). این برخورد و اختلاف بیش از پیش فرهنگ‌ها باعث شکل‌گیری جوامع چند فرهنگی شده است و در پی ظهور و پیدایش جوامعی با تنوع فرهنگی رویکرد بینافرهنگی به وجود آمده است که رویکردی اجتماعی و فراگیر می‌باشد (یارعلی و همکاران، ۱۴۰۰؛ Kudo, Volet, & Whitsed, 2019). صفت بینافرهنگی در مورد جوامعی به کار می‌رود که در آن درک عمیق و احترام متقابل نسبت به تمام فرهنگ‌ها وجود داشته باشد (حسامی کرمانی و همکاران، ۱۴۰۱).

محیط مهم‌ترین عامل نگه‌دارنده‌ی میراث فرهنگی و نیز انتقال آن به نسل‌های آینده می‌باشد (آق آتبی و همکاران، ۱۳۹۴). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که شکل و نظام سازماندهی شهر و معماری هر منطقه متأثر از محیط فرهنگی آن است و به بیانی دیگر، ماحصل مادی هر جامعه بیانگر فرهنگ آن جامعه است و مهمترین ماحصل مادی ساخته دست بشر، محیط کالبدی و ساخت و سازهای معماری و شهرسازی جوامع می‌باشد (سخی نیا و همکاران، ۱۳۹۹؛ مظفر و همکاران، ۱۳۹۱). معماری یکی از بارزترین نمادهای فرهنگی و هویتی و نشانه‌ی تمدن اصیل جوامع مختلف در سراسر جهان می‌باشد (علی محمدی، ۱۳۹۷؛ Stender & Walter, 2019). مبحث پایداری در معماری یکی از موضوعات نسبتاً جدیدی می‌باشد که به معنای خلق یک بنا با عمری طولانی نیست زیرا ممکن است برخی ساختمان‌ها عمر زیادی داشته باشند اما با نیازهای زمان حال هماهنگ نباشند. معماری پایدار را می‌توان توانایی پاسخگویی فضاهای طراحی شده به نیازهای زمان خود معنا کرد (ضرغامی و همکاران، ۱۳۹۴). به بیانی دیگر فضاهای طراحی شده باید حداقل تأثیرات محیط زیستی را از خود بر جای بگذارند (Stender & Walter, 2019). از سوی دیگر، آن‌ها باید با برطرف کردن نیازهای عملی، بهبود محیط زیست و رفاه فیزیکی و روانی، تأثیرات مثبت و مناسبی در محیط اجتماعی انسان‌ها پدید آورند (تحصیل‌دوست، ۱۳۹۱). بنابراین توجه به معماری خوابگاه‌های دانشجویی بر پایه پایداری از منظر اجتماعی و فرهنگی یکی از ضروریات لازم در عصر جدید می‌باشد.

با توجه به مطالب بیان شده، هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر شاخص‌های معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی بر تعاملات بینافرهنگی و نیز ارائه‌ی راهکارهایی در جهت افزایش آن در خوابگاه‌های دانشجویی است. همچنین با توجه به هدف تعیین شده، در این پژوهش به سوالات زیر پاسخ داده خواهد شد: شاخص‌های معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی تأثیرگذار بر افزایش تعاملات بینافرهنگی در خوابگاه‌های دانشجویی کدامند؟ راهکارهای افزایش تعاملات بینافرهنگی در خوابگاه‌های دانشجویی بر پایه شاخص‌های معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی کدامند؟

فرضیه‌ی اصلی پژوهش حاضر بر پایه هدف و سوالات مطرح شده اینگونه بیان می‌شود که بین شاخص‌های اصلی معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی و سطح تعاملات بینافرهنگی در خوابگاه‌های دانشجویی رابطه معناداری وجود دارد.

پیشینه تحقیق

مقالاتی با موضوعاتی مشابه و مرتبط با خوابگاه‌های دانشجویی و ارتباطات بینافرهنگی انجام شده است، که به نتایج مختلفی در این زمینه دست یافته‌اند که در ادامه به طور خلاصه به برخی از مقالات و نتایج آنان پرداخته می‌شود.

بابائی مراد و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله‌ی تحت عنوان "مدل‌سازی معادله‌ی ساختاری ابعاد مکان با رویکرد بینافرهنگی (مطالعه‌ی موردی میدان نقش جهان)" به این نتیجه رسیدند که مفهوم مکان با رویکرد بینافرهنگی شامل ۴ بعد است: توان - ظرفیت ماندگاری، توان - ظرفیت

تعاملی و تکاملی، توان-ظرفیت جذب و توان-ظرفیت رویدادی. بابائی مراد و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله‌ی دیگری تحت عنوان «تبیین نقش کیفیت محیطی و ویژگی‌های میان فرهنگی مکان در رضایت مکانی (مطالعه موردی: نوار ساحلی رود کارون)» متغیر ویژگی‌های میان فرهنگی را در سه بعد نشانگان فرهنگی، تعاملات فرهنگی و نگرش‌های فرهنگی و متغیر رضایت مکانی را در سه بعد حس رضایت، حس خوشحالی، حس آرامش و امنیت در نظر گرفته‌اند. که نتایج پژوهش بیانگر آن است که دو متغیر کیفیت محیطی و ویژگی‌های میان فرهنگی تاثیر مثبت و معنی داری بر رضایت مکانی دارند. رحمتی و همکاران (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان «تجارب دانشجویان دختر از سکونت در خوابگاه‌های دانشجویی: یک مطالعه کیفی» به این نتیجه رسیدند که خوابگاه‌های دانشجویی می‌توانند به عنوان مراکز آموزشی و فرهنگی مؤثری برای شکوفایی دانشجویان ایفای نقش کنند و در رشد فردی و اجتماعی آنها موثر باشند. قبدیان و کامل نیا (۱۳۹۵) در مقاله‌ای تحت عنوان «تعاملات بین‌فرهنگی و پایداری معماری چند فرهنگی در طراحی خوابگاه‌های دانشگاهی؛ در خوابگاه‌های کشورهای اسلامی» ویژگی‌های مطلوب در خوابگاه‌های دانشجویی که به نیازهای فردی دانشجویان پاسخ مناسبی می‌دهد را شامل فضای سبز و درونگرایی مجموعه، زندگی اجتماعی دانشجویان، امکان کشف محیط و جستجو در فضا (عدم یکنواختی فضا) می‌دانند و عنوان می‌کنند که این ویژگی‌های محیطی باعث افزایش تعاملات دانشجویان در بستری جدید و تقویت ارتباط بین آنها می‌شوند. یارعلی و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله‌ی خود با عنوان «خوانشی بر شیوه‌های اجرایی تحقق ادراک بین‌فرهنگی در فضای موزه‌ها» به ارائه‌ی راهبردهایی در زمینه‌ی توسعه‌ی خود اکتشافی و حس سازی موزه‌ها پرداخته‌اند و با رویکردهایی مانند رویدادهای بین‌فرهنگی و ایجاد روایت بین‌فرهنگی شبکه‌ای و چیدمان بین‌فرهنگی اشیاء، تلاش شده است تا تفاوت فرهنگ‌های مختلف را به نمایش بگذارند و لذت دیداری مخاطبان را افزایش دهند. افشانی و همکاران (۱۳۹۱) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی مشکلات فرهنگی زندگی خوابگاهی دانشجویان پسر خوابگاه‌های دانشگاه یزد» به این نتیجه رسیدند که میزان مشکلات فرهنگی بین دانشجویان مقطع کارشناسی بیش از دانشجویان تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکترا) بوده است. دلیل این مشکلات فرهنگی بین دانشجویان مقطع کارشناسی سن، تجربه و جایگاه اجتماعی پایینتر نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی است. این دانشجویان بیشتر در معرض رفتارهای فرهنگی نامناسب از سمت خود و هم اتاقتی‌ها هستند. و همچنین در این مقاله عنوان شده که مشکلات فرهنگی بین دانشجویان مجرد بیشتر از افراد متاهل است. Kim (2017)، در پژوهش خود تحت عنوان «بررسی بین فرهنگی تأثیر محیط فیزیکی خوابگاه دانشگاه بر تعامل اجتماعی دانشجویان» به این نتیجه رسید که دانش‌آموزان آمریکایی یک محیط راحت فیزیکی را به عنوان موضوع اصلی برای تعامل اجتماعی در نظر می‌گیرند، در حالی که گروه کره‌ای تأکید بیشتری بر محیط خانه خانواده محور داشتند. تجزیه و تحلیل خطی تأیید کرد که رضایت از محیط فیزیکی بر تعامل اجتماعی و سطح احساس اجتماع (احساسی که اعضا برای یکدیگر و گروه اهمیت دارند) تأثیر می‌گذارد. در نهایت، این مطالعه نشان می‌دهد که ایجاد محیطی خانگی بیش از عملکرد مؤسسه در برنامه‌ریزی خوابگاه‌های دانشگاه اهمیت دارد. Dalia & Peri (2022)، در پژوهش خود با عنوان «پایداری و تنوع در معماری دانشگاه‌های بین فرهنگی در مکزیک» با بررسی پنج نمونه مورد مطالعه از جمله دانشگاه بین فرهنگی ایالت Mexico، دانشگاه بین فرهنگی Chiapas، دانشگاه بین فرهنگی ایالت Tabasco، دانشگاه بین فرهنگی Maya و دانشگاه بین فرهنگی ایالت Hidalgo به این نتیجه رسیدند که یکی از ویژگی‌های اساسی این پنج دانشگاه بین فرهنگی، بازیابی عناصر فرهنگی و محیطی فرهنگ‌های محلی، شناخت تنوع و غنای آنها در طرح‌های معماری است. در این دانشگاه‌های بین فرهنگی تلاش شده است به ارزش‌ها و باورهای مردم بومی آنها پایبند باشند.

با توجه به مطالعات صورت گرفته، می‌توان عنوان کرد در پژوهش‌های ملی و بین‌المللی، در زمینه‌ی بررسی تعاملات بین‌فرهنگی در خوابگاه‌های دانشجویی و نیز تاثیر شاخص‌های معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی بر تعاملات بین‌فرهنگی خلا پژوهشی وجود دارد که در ادامه به معرفی کلید واژه‌های اصلی پژوهش و شاخص‌های آنها پرداخته می‌شود.

تعاملات بین‌فرهنگی

واژه‌ی «میان» که معادل «Inter» در واژه‌ی میان فرهنگی (Interculturality) می‌باشد، از اهمیت زیادی برخوردار است. این واژه در زبان لاتین به عنوان یک پیشوند استفاده می‌شود و معنای بین، میان، متقابل، باهم و... را تداعی می‌کند (یوسف‌زاده اربط، ۱۳۹۷). بین‌فرهنگی (یا میان فرهنگی)، به عنوان یک صفت نیازمند همراه شدن با یک اسم است. به بیانی دیگر، برای ساخت واژه‌های معنادار باید یک خصوصیت بین‌فرهنگی را بیان کرد مانند: تعاملات بین‌فرهنگی، ویژگی‌های بین‌فرهنگی، اصول بین‌فرهنگی و ... (کرمانی و همکاران، ۱۴۰۱). ارتباطات بین‌فرهنگی را می‌توان به عنوان زیر مجموعه‌ای از فرهنگ و ارتباطات در نظر گرفت. ارتباطات بین‌فرهنگی وقتی پدیدار می‌شود که پیام‌هایی که در یک فرهنگ تولید می‌شود نتیجه‌ای در فرهنگ دیگر داشته باشد (قبدیان و کامل نیا، ۱۳۹۵). افراد فراتر از فرهنگ‌های خود هستند و این مطلب که همه فرهنگ‌ها چارچوب معینی را برای افراد خود فراهم می‌کنند، صحیح است، ولی افراد اسیر فرهنگ خود نبوده و در معرض تمام

آموزه‌های فرهنگی قرار نمی‌گیرند (یوسف‌زاده اربط، ۱۳۹۵). تعاملات بین‌فرهنگی زمانی به وجود می‌آید که افرادی با فرهنگ یا پاره‌فرهنگ‌های هویتی متفاوت با یکدیگر در ارتباط قرار بگیرند. همچنین یکی از دلایل تعاملات بین‌فرهنگی، احساس متمایز بودن می‌باشد که به عبارتی دیگر فرد هنگامی نیازمند آگاهی از ارتباطات بین‌فرهنگی می‌شود که فرهنگ خود را متفاوت از دیگران احساس کند (حسن بشیر و همکاران، ۱۳۹۷؛ Karimi et al., 2023; Meer & Modood, 2012). فرهنگ و ارتباط کاملاً به هم وابسته‌اند و یکدیگر را تقویت می‌کنند. براین اساس، ارتباط زیربنای حیات اجتماعی انسان‌ها محسوب می‌شود. ارتباط وقتی جنبه میان‌فرهنگی پیدا می‌کند که افراد از فرهنگ‌های گوناگون در تعامل، ارتباط و گفتگوی با هم قرار بگیرند (یوسفی و ورشوی، ۱۳۹۰).

تعاملات بین‌فرهنگی را عموماً به عنوان ارتباط میان مردمی از فرهنگ‌های ملی گوناگون تعریف می‌کنند. بسیاری از محققان نیز آن را محدود به ارتباطات چهره به چهره می‌کنند (یوسفی و ورشوی، ۱۳۹۰؛ Meer & Modood, 2012). ارتباطات بین‌فرهنگی کمک می‌کند تا جهان پیرامون خود را بشناسیم و این شناخت از جهان، باعث شناخت بهتر از «خود» نیز می‌گردد؛ زیرا مفهوم «خود و دیگری» در توجه به اشتراکات و تفاوت‌ها نهفته است (Daliri Dizaj & Hatami Khanghahi, 2022). در حقیقت دانشمندان ارتباطات بین‌فرهنگی، به دنبال کشف پیامد ملاقات انسان‌ها از فرهنگ‌های مختلف با یکدیگر، کنش متقابل ایجاد شده بین آن‌ها و تلاش برای حل مسائل خود از طریق روابط درونی می‌باشند (نصیری، ۱۴۰۱).

با توجه به مطالعات صورت گرفته در باب تعاملات بین‌فرهنگی، شاخص‌هایی وجود دارند که بر روی کیفیت و سطح تعاملات بین‌فرهنگی تاثیر گذارند که در جدول ۱ با ذکر منابع به آن‌ها اشاره می‌شود.

جدول ۱- معیارهای تعاملات بین‌فرهنگی بر پایه مطالعات یافت شده

شاخص‌ها	منابع
پیام دوستی - آگاهی‌بخشی - خاطرات	حسامی کرمانی و همکاران (۱۴۰۱)
تعاون - تطابق - سخن گفتن - تعارف و شناخت	غمامی و اسلامی تنها (۱۴۰۱)
عدم قوم‌مداری و نژادپرستی - عدم رجحان فرهنگی بر دیگری - احترام متقابل	نصیری (۱۴۰۱)
نفی مطلق‌انگاری فرهنگی - قائل شدن جایگاه برابر - تفاهم به وسیله گفتگو - خودشناسی	دهقانی و سنایی (۱۴۰۰)
تفریحات دسته‌جمعی - خودشناسی - احترام متقابل - تعامل اجتماعی	جعفری، اسدپور و حائری (۱۳۹۹)
بازتعریف مفهوم قوم‌گرایی - همدلی	مجاور شیخان و همکاران (۱۳۹۹)
عبور از قوم‌محوری - تفکر درباره کلیشه‌های فرهنگی - مشارکت اساسی	سدیدی و همکاران (۱۳۹۸)
تفاوت‌های فرهنگی - هوش فرهنگی - درک متقابل و سوء تفاهم	یوسف‌زاده اربط (۱۳۹۷)
رابطه مثبت و سازنده - فهم و احترام - فهم فرهنگ خود و درک تمایزات و تشابهات	سالاری (۱۳۹۶)
گفتگوگستری - عدالت و مساوات - آگاهی‌بخشی	قبدیان و کامل‌نیا (۱۳۹۵)
نوع‌دوستی (عدم قوم‌گرایی) - تصحیح تصورات غالب	یوسف‌زاده اربط (۱۳۹۵)
دانش و اطلاع از فرهنگ دیگران - احترام برای دیدگاه‌های دیگران	ارزانی و اهتمام (۱۳۹۴)
احترام برای دیدگاه‌های دیگران - گسترش گفتگو - احترام متقابل	شالچی و ضیاچی (۱۳۹۳)
تنش‌زدایی - گفتگوگستری - احترام متقابل	ودادی و اخلاقی‌نسب (۱۳۹۲)
عدم برجستگی هویت - عدم محرومیت نسبی	حاجیانی و اخلاقی (۱۳۹۱)
عدم نژادپرستی - عدالت و مساوات	ولیکانی و رحمتی (۱۳۹۱)
احساس یگانگی فرهنگی - تعامل اجتماعی	Peng, R. Z., & Wu, W. P. (2016)
دوری از قوم‌گرایی - مشورت در حوزه عمومی - گسترش گفتگو - به رسمیت شناختن دیگری	Carbonell (2018)
دانش حساس به فرهنگ - انگیزه سازگاری - مهارت‌های ارتباطی موثر	Ting-Toomey & Dorjee (2019)

همچنین در گام بعدی در این پژوهش تلاش شده است تا معیارهای یافت شده زیر مجموعه یک نام واحد قرار داده شوند که در کل در ۷ گروه دسته‌بندی شده‌اند و در تصویر ۱ ارائه می‌گردند.

تصویر ۱- دسته‌بندی معیارهای استخراج شده مربوط به تعاملات بین‌فرهنگی

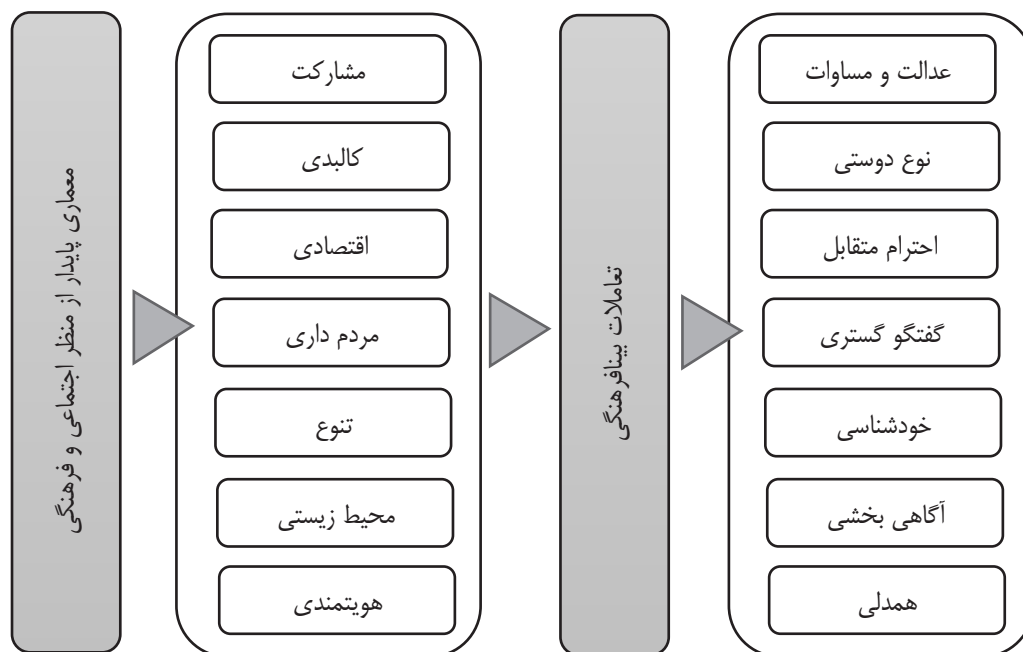
اصول معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی

مبحث پایداری یکی از موضوعات مورد توجه جامع جهانی می باشد که اکثر مطالعات صورت گرفته در این زمینه مربوط به قرن بیست و یکم می باشد (محبی و طاهباز، ۱۴۰۰). واژه پایداری جهانی را توصیف می کند که در آن نظام‌های انسانی و طبیعی در کنار یکدیگر بتوانند تا آینده‌ای دور ادامه حیات دهند (نیک‌فطرت و بیطرف، ۱۳۹۵). ارکان پایداری شامل چهار بعد متداخل است: مسئولیت‌پذیری محیطی، سلامتی اقتصادی، عدالت اجتماعی و سرزندگی فرهنگی؛ که بتواند از بروز مسائلی همچون نابودی محیط زیست و منابع طبیعی، افزایش بی رویه جمعیت، گسترش بی‌عدالتی و کاهش کیفیت زندگی انسانها جلوگیری کند (صالحی میلانی و محمدی، ۱۳۹۰). بنابراین طراحی پایدار بیانگر یک ارتباط همه‌جانبه و دربردارنده مدیریت صحیح انرژی و مواد مصرفی در سیستم مصنوع و همگام با اکوسیستم های جهان زنده می‌باشد (نیک‌فطرت و بیطرف، ۱۳۹۵؛ Karimi et al., 2023; Stender & Walter, 2019). با توجه به اینکه تاکید این پژوهش بر جنبه اصول معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی می باشد در ادامه تنها بر روی جنبه های اجتماعی و فرهنگی پایداری پرداخته می شود.

تعاریف متعددی از پایداری اجتماعی و فرهنگی ارائه شده است که در ادامه به تعدادی از آنها اشاره می شود. (دانشپور و همکاران، ۱۳۹۳)، با توجه به بررسی‌های انجام شده، پایداری اجتماعی را «قابلیت یک محیط شهری به منظور استمرار حضور عادلانه و تعامل گروه‌های مختلف اجتماعی در آن» عنوان می‌کنند. پایداری اجتماعی در معماری فضا را مورد هدف قرار می‌دهد و با توجه به نیازها و رفتارهای انسان، طراحی را در جهت ارتباط طولانی‌مدت انسان و محیط مصنوع هدایت می‌کند. این موضوع مستلزم آگاهی از کیفیت‌های فضایی است که برآمده از نیازهای انسان باشد و از انعکاس در فضا به وجود آید. آن گروه از کیفیت‌های فضایی که از نیازهای غیرمادی انسان نشأت گرفته‌اند می‌توانند به مدت طولانی در فضا حفظ شوند (آق آتابای، ۱۳۹۴؛ Hofmeyr, 2021).

پایداری فرهنگی، ادراک فعالانه فرهنگ توأم با در نظر گرفتن اهمیت مکان جغرافیایی آن است، زیرا اقداماتی که برای پایداری باید در نظر گرفته شود در قالب مکان‌های جغرافیایی و جوامع خاص انجام می‌شود (Lami & Mecca, 2020). آنها معتقدند گفت‌وگو میان تأثیرگذار در زمینه‌ی پایداری نیازمند توجه به پیچیدگی و پویایی مناسبات فرهنگی در زمینه‌های جغرافیایی متفاوت است. (Hofmeyr, 2021) کارگروه

با توجه به هدف اصلی پژوهش، «تعاملات بینافرهنگی» متغیر وابسته و مولفه‌های «معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی» متغیر مستقل را شکل می‌دهند که در تصویر ۳ نمودار مفهومی این پژوهش نشان داده شده است. طبق این نمودار متغیر مستقل «معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی» با مولفه‌های مشارکت، کالبدی، اقتصادی، مردم داری، تنوع، محیط زیستی و هویت‌مندی و متغیر وابسته «تعاملات بینافرهنگی» با مولفه‌های همدلی، آگاهی بخشی، خودشناسی، گفتگو گستری، احترام متقابل، نوع دوستی و مساوات تعریف می‌شوند.

تصویر ۳- نمودار مفهومی پژوهش

یافته‌های پژوهش

قبل از بررسی فرضیه‌های مورد نظر پژوهش، ابتدا باید به بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای مورد مطالعه پرداخته شود تا روش انجام (پارامتری یا ناپارامتری) مشخص گردد. توزیع نرمال بدین معناست که توزیع متغیرها در دو طرف میانگین یکسان باشد به طوری که نمودار توزیع شکل زنگوله‌ای داشته باشد، اگر توزیع متغیرها نرمال نباشد، توزیع از حالت زنگوله‌ای خارج خواهد شد و به سمت چپ و یا راست میانگین متمایل می‌شود. جهت بررسی نرمال بودن از ضرایب چولگی و کشیدگی استفاده می‌شود. در صورتی که قدر مطلق ضریب چولگی و کشیدگی در بازه (+۲ و -۲) قرار گیرد نرمال بودن توزیع داده‌های جمع‌آوری شده تایید می‌شود.

جدول ۳- آزمون نرمال بودن متغیرهای موجود در پژوهش

نتیجه آزمون	ضریب کشیدگی		ضریب چولگی		متغیرها
	خطای استاندارد	مقدار آماره	خطای استاندارد	مقدار آماره	
نرمال است	0.279	1.077	0.140	-1.161	تعاملات بینافرهنگی
نرمال است	0.279	0.097	0.140	-0.456	کالبدی
نرمال است	0.279	0.874	0.140	-0.786	عدالت
نرمال است	0.279	0.732	0.140	0.016	مشارکت
نرمال است	0.279	-0.086	0.140	0.225	محیط زیستی
نرمال است	0.279	-0.563	0.140	0.146	هویت‌مندی
نرمال است	0.279	0.544	0.140	0.305	اقتصادی
نرمال است	0.279	0.865	0.140	-0.818	تنوع

جدول ۳ ضرایب چولگی و کشیدگی را برای متغیرهای مستقل و وابسته‌ی پژوهش نشان می‌دهد. طبق این جدول مقدار ضریب چولگی و کشیدگی تمامی متغیرها بین ۲- و ۲+ قرار گرفته است. با توجه به این ضرایب می‌توان اینگونه استنباط نمود که تخطی از توزیع نرمال در بین داده‌ها دیده نمی‌شود. لذا در حالت کلی و با بررسی‌های به عمل آمده نتیجه می‌شود که توزیع داده‌های متغیرهای موجود، نرمال یا حداقل بسیار نزدیک به نرمال می‌باشد.

برای یافتن پاسخ برای فرضیه‌ی اصلی مطرح شده در این پژوهش از آزمون همبستگی پیرسون استفاده می‌گردد. این آزمون در پی تایید یا رد فرضیه‌های فرعی پژوهش در راستای پاسخگویی فرضیه اصلی می‌باشد که این فرضیه‌ها در جدول ۴ به آن‌ها اشاره شده است. در بررسی همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش، اگر خطای آزمون (sig.) بیشتر از ۰.۰۵ باشد فرضیه مورد نظر رد می‌شود و اگر مقدار خطا کمتر از ۰.۰۵ باشد، فرضیه‌ی پژوهش با ضریب اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. جدول ۴، مقدار شدت همبستگی (Pearson correlation) و نیز سطح معناداری (sig.) را نشان می‌دهد. با توجه به این جدول و مقدار خطاهای محاسبه شده، نتیجه می‌شود متغیرهای مشارکت (sig=0.090)، محیط زیستی (sig=0.450) و هویت‌مندی (sig=0.120) رابطه‌ی معناداری با تعاملات بینافرهنگی نداشته و فرضیه‌های ۳، ۴ و ۵ پژوهش رد می‌شوند. متغیرهای کالبدی (sig=0.000)، عدالت (sig=0.000)، اقتصادی (sig=0.004) و تنوع (sig=0.000) با ضریب اطمینان ۹۵ درصد بر تعاملات بینافرهنگی تاثیرگذار هستند. بدین ترتیب فرضیه‌های ۱، ۲، ۶ و ۷ پژوهش پذیرفته می‌شوند.

جدول ۴- نتیجه‌گیری و آزمون فرضیه‌ها طبق آزمون همبستگی پیرسون

فرضیه	سطح معناداری	میزان همبستگی	نتیجه
بین مولفه عوامل کالبدی با تعاملات بینافرهنگی همبستگی معناداری وجود دارد	0.000	0.406	تایید
بین مولفه عدالت با تعاملات بینافرهنگی همبستگی معناداری وجود دارد	0.000	0.470	تایید
بین مولفه مشارکت با تعاملات بینافرهنگی همبستگی معناداری وجود دارد	0.090	0.097	رد
بین مولفه محیط زیستی با تعاملات بینافرهنگی همبستگی معناداری وجود دارد	0.450	-0.043	رد
بین مولفه هویت‌مندی با تعاملات بینافرهنگی همبستگی معناداری وجود دارد	0.120	-0.089	رد
بین مولفه اقتصادی با تعاملات بینافرهنگی همبستگی معناداری وجود دارد	0.004	0.164	تایید
بین مولفه تنوع با تعاملات بینافرهنگی همبستگی معناداری وجود دارد	0.000	0.524	تایید

در ادامه با استفاده از معادله رگرسیون و به کمک یک نمونه تصادفی و بعضی روش‌های آماری، رفتار متغیر وابسته با آگاهی از مقادیر و مشخصات متغیرهای مستقل، پیش بینی خواهد شد. شیب خط در حالت رگرسیون خطی ساده، نشان می‌دهد که میزان حساسیت متغیر وابسته به متغیر مستقل چقدر است. به این معنی که با افزایش یک واحد به مقدار متغیر مستقل چه میزان متغیر وابسته تغییر خواهد کرد. جدول ۵ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) برای متغیر عوامل کالبدی در این مدل برابر با ۰.۴۰۶ می‌باشد؛ به این معنی که میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی نسبتاً قوی می‌باشد. ضریب تعیین (R²) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰.۱۶۵ بوده است. این موضوع بیانگر آنست که ۱۶.۵ درصد از واریانس متغیر وابسته (تعاملات بینافرهنگی) توسط متغیر مستقل (عوامل کالبدی) تبیین می‌شود. همچنین مقدار آزمون تی برای عوامل کالبدی از سطح استاندارد (۱.۹۶) بزرگتر می‌باشد و در سطح خطای استاندارد (۰.۰۵) برابر با ۰.۰۰۰ بوده و معنادار گزارش شده است.

جدول ۵- نتایج تحلیل رگرسیون خطی ساده پیش‌بینی تعاملات بینافرهنگی بر اساس عوامل کالبدی

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	R	R ²	F	Sig	Beta	T	Sig
Constant	تعاملات	0.406	0.165	59.76	0.000	-	16.022	0.000
عوامل کالبدی	بینافرهنگی	0.406	0.165	59.76	0.000	0.406	7.731	0.000

طبق جدول ۶ مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰.۴۷۰ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی نسبتاً قوی می‌باشد. ضریب تعیین (R²) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰.۲۲۱ بوده که بیانگر آن است که ۲۲.۱ درصد از واریانس متغیر وابسته (تعاملات بینافرهنگی) توسط متغیر مستقل (عدالت) تبیین می‌شود. همچنین مقدار آزمون تی برای عدالت از سطح استاندارد (۱.۹۶) بزرگتر می‌باشد و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰.۰۰۰ بوده و معنادار گزارش شده است.

جدول ۶- نتایج تحلیل رگرسیون خطی ساده پیش‌بینی تعاملات بین‌فرهنگی بر اساس عدالت

Sig	T	Beta	Sig	F	R ²	R	متغیر پیش بین	متغیر ملاک
0.000	18.305	-	0.000	85.45	0.221	0.470	Constant	تعاملات
0.000	9.244	0.470					عدالت	بین‌فرهنگی

نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰.۰۹۷ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی نسبتاً ضعیف می‌باشد. ضریب تعیین (R²) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰.۰۰۹ بوده که بیانگر آنست که ۱ درصد از واریانس متغیر وابسته (تعاملات بین‌فرهنگی) توسط متغیر مستقل (مشارکت) تبیین می‌شود. همچنین مقدار آزمون تی برای مشارکت از سطح استاندارد (۱.۹۶) کوچکتر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰.۰۹۷ بوده و غیرمعنادار گزارش شده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت مشارکت تأثیری بر تعاملات بین‌فرهنگی ندارد. لذا فرضیه سوم تحقیق رد می‌شود.

جدول ۷- نتایج تحلیل رگرسیون خطی ساده پیش‌بینی تعاملات بین‌فرهنگی براساس مشارکت

Sig	T	Beta	Sig	F	R ²	R	متغیر پیش بین	متغیر ملاک
0.000	20.654	-	0.090	2.892	0.009	0.097	Constant	تعاملات
0.090	1.700	0.097					مشارکت	بین‌فرهنگی

نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰.۰۴۳ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی نسبتاً ضعیف می‌باشد. ضریب تعیین (R²) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰.۰۰۲ بوده که بیانگر آنست که ۰.۲ درصد از واریانس متغیر وابسته (تعاملات بین‌فرهنگی) توسط متغیر مستقل (زیست محیطی) تبیین می‌شود. همچنین مقدار آزمون تی برای زیست محیطی از سطح استاندارد (۱.۹۶) کوچکتر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰.۴۵۰ بوده و غیرمعنادار گزارش شده است.

جدول ۸- نتایج تحلیل رگرسیون خطی ساده پیش‌بینی تعاملات بین‌فرهنگی براساس مولفه محیط زیستی

Sig	T	Beta	Sig	F	R ²	R	متغیر پیش بین	متغیر ملاک
0.000	38.206	-	0.450	0.571	0.002	0.043	Constant	تعاملات
0.450	-0.756	-0.043					زیست محیطی	بین‌فرهنگی

طبق جدول ۹ مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰.۰۸۹ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی نسبتاً ضعیف می‌باشد. ضریب تعیین (R²) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰.۰۰۸ بوده که بیانگر آنست که ۰.۸ درصد از واریانس متغیر وابسته (تعاملات بین‌فرهنگی) توسط متغیر مستقل (هویت‌مندی) تبیین می‌شود. همچنین مقدار آزمون تی برای هویت‌مندی از سطح استاندارد (۱.۹۶) کوچکتر می‌باشد و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰.۱۲۰ بوده و غیرمعنادار گزارش شده است.

جدول ۹- نتایج تحلیل رگرسیون خطی ساده پیش‌بینی تعاملات بین‌فرهنگی بر اساس هویت‌مندی

Sig	T	Beta	Sig	F	R ²	R	متغیر پیش بین	متغیر ملاک
0.000	42.048	-	0.120	2.432	0.008	0.089	Constant	تعاملات
0.120	-1.560	-0.089					هویت‌مندی	بین‌فرهنگی

نتایج جدول ۱۰ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰.۱۶۴ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی نسبتاً خوب می‌باشد. ضریب تعیین (R²) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰.۰۲۷ بوده که بیانگر آنست که ۲.۷ درصد از واریانس متغیر وابسته (تعاملات بین‌فرهنگی) توسط متغیر مستقل (مولفه اقتصادی) تبیین

می‌شود. همچنین مقدار آزمون تی برای مولفه اقتصادی از سطح استاندارد (۱.۹۶) بزرگتر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰.۰۰۴ بوده و معنادار گزارش شده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت مولفه اقتصادی تاثیر معناداری بر تعاملات بینافرهنگی دارد. لذا فرضیه ششم تحقیق تایید می‌شود.

جدول ۱۰- نتایج تحلیل رگرسیون خطی ساده پیشبینی تعاملات بینافرهنگی بر اساس مولفه اقتصادی

Sig	T	Beta	Sig	F	R ²	R	متغیر ملاک	متغیر پیش بین
0.000	33.898	-					تعاملات	Constant
0.004	2.892	0.164	0.004	8.366	0.027	0.164	بینافرهنگی	اقتصادی

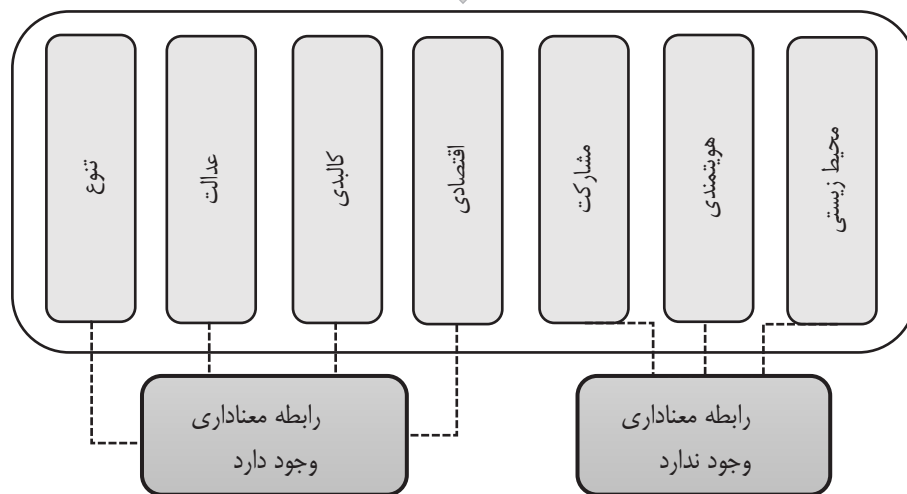
نتایج جدول ۱۱ نشان می‌دهد که مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰.۵۲۴ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی نسبتاً قوی می‌باشد. ضریب تعیین (R²) یا مجذور ضریب همبستگی چندگانه برابر با ۰.۲۷۵ بوده که بیانگر آنست که ۲۷.۵ درصد از واریانس متغیر وابسته (تعاملات بینافرهنگی) توسط متغیر مستقل (مولفه تنوع) تبیین می‌شود. همچنین مقدار آزمون تی برای مولفه تنوع از سطح استاندارد (۱.۹۶) بزرگتر می‌باشند و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) برابر با ۰.۰۰۰ بوده و معنادار گزارش شده است.

جدول ۱۱- نتایج رگرسیون خطی ساده پیشبینی تعاملات بینافرهنگی بر اساس مولفه تنوع

Sig	T	Beta	Sig	F	R ²	R	متغیر ملاک	متغیر پیش بین
0.000	24.319	-					تعاملات	Constant
0.000	10.698	0.524	0.000	114.43	0.275	0.524	بینافرهنگی	تنوع

با توجه به محاسبات انجام شده، مولفه های تنوع (۲۷.۵ درصد)، عدالت (۲۲.۱ درصد)، عوامل کالبدی (۱۶.۵ درصد) و اقتصادی (۲.۷ درصد) به ترتیب بر تعاملات بینافرهنگی تاثیرگذار است. از طرفی طبق محاسبات انجام شده، عوامل مشارکت، هویت‌مندی و زیست محیطی رابطه‌ی معناداری با تعاملات بینافرهنگی ندارد (تصویر ۴).

تاثیر مولفه‌های معماری پایدار بر تعاملات بینافرهنگی براساس محاسبات رگرسیون و آزمون

تصویر ۴- نوع رابطه مولفه‌های معماری پایدار بر تعاملات بینافرهنگی

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

تعاملات بین‌فرهنگی زیر مجموعه‌ای از فرهنگ و ارتباطات می‌باشد و نیز در مبحث معماری، فرهنگ و ارتباطات در حوزه‌های پایداری فرهنگی و اجتماعی بیان می‌شوند. لذا تعاملات بین‌فرهنگی و پایداری فرهنگی - اجتماعی هر دو مرتبط به بعد فرهنگ و ارتباطات انسانی هستند. در این پژوهش با استخراج معیارها و شاخص‌های هر دو موضوع، این حقیقت آشکار گردید که برخی از مولفه‌های پایداری اجتماعی فرهنگی دارای ارتباط مثبت با تعاملات بین‌فرهنگی می‌باشند. به بیانی دیگر، با افزایش برخی جنبه‌های معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی، تعاملات بین‌فرهنگی نیز تقویت می‌شود.

طبق مطالعات انجام شده، مولفه‌های استخراج شده از مقالات و پژوهش‌های مرتبط در زمینه اصول معماری پایدار از منظر فرهنگی و اجتماعی شامل «مردم‌داری»، «عوامل کالبدی»، «تنوع»، «مشارکت»، «هویت‌مندی»، «محیط زیستی» و «اقتصادی» می‌باشد. در این پژوهش با توجه به مولفه‌های استخراج شده پرسشنامه‌ای تدوین و در خوابگاه دخترانه هفت تیر دانشگاه صنعتی شاهرود توزیع گردید. طبق پاسخ دانشجویان این خوابگاه به گزاره‌های پرسشنامه و محاسبات داده‌ها در نرم‌افزار SPSS 24 نتیجه می‌شود، مولفه‌ای که بیشترین تاثیر را بر تعاملات بین‌فرهنگی می‌گذارد مولفه‌ی «تنوع» می‌باشد. بعد از آن، به ترتیب مولفه‌ی «مردم‌داری» با تاثیر ۲۲.۱ درصد، «عوامل کالبدی» با تاثیر ۱۶.۵ درصد و «اقتصادی» با تاثیر ۲.۷ درصد بیشترین تاثیر را بر تعاملات بین‌فرهنگی دارند. جدول ۱۲ نشان دهنده‌ی ترتیب تاثیر گذاری این عوامل بر تعاملات بین‌فرهنگی می‌باشد.

جدول ۱۲- رتبه بندی عوامل پایداری اجتماعی موثر بر تعاملات بین‌فرهنگی در خوابگاه‌های دانشجویی

رتبه بندی	عوامل معماری پایدار از منظر اجتماعی و فرهنگی
۱	تنوع
۲	مردم‌داری
۳	عوامل کالبدی
۴	اقتصادی

در این بخش در راستای سوال دوم مطرح شده برای این پژوهش، در جدول ۱۳ راهکارهای پیشنهادی بر پایه اصول معماری پایدار جهت افزایش تعاملات بین‌فرهنگی ارائه شده است.

جدول ۱۳- راهکارهای افزایش تعاملات بین‌فرهنگی در خوابگاه‌های دانشجویی

اول	معیارها	راهکارها
	حفاظت و احیا	<ul style="list-style-type: none"> استفاده از مصالح تجدید پذیر جهت استفاده‌ی مجدد توجه به فرهنگ اقلیت و ایجاد فضاها و نشانه‌هایی جهت احیای فرهنگ‌های گوناگون احترام به فرهنگ‌ها و سنت‌های مختلف با استفاده از فعالیت‌های جمعی و در نظر گرفتن فضایی برای ورزش و تفریح همگانی
نتیجه	فراگیر بودن	<ul style="list-style-type: none"> توجه به فرهنگ اقلیت و ایجاد فضاهایی برای استفاده آنان استفاده از المان‌های فرهنگی و هنرهای تجسمی برای آشنایی با فرهنگ‌های گوناگون
	تنوع فضایی	<ul style="list-style-type: none"> تنوع کاربری‌ها و مسیرهای دسترسی ایجاد فضاهای انعطاف‌پذیر برای فعالیت‌های گوناگون عدم تجمع کاربری‌های مشابه در یک نقطه طراحی فضا با حداکثر تنوع، هم‌نوایی، زیبایی و تداوم بصری چشم اندازها
		<ul style="list-style-type: none"> استفاده از مصالح تجدید پذیر در نظر گرفتن فضاهای خدماتی و مذهبی برای فرهنگ‌های مختل مانند ایجاد فضایی در نمازخانه‌ها برای افراد با مذهب یا دین متفاوت

عوامل	معیارها	راهکارها
مردم‌داری	حق انتخاب کاربران در فضا	<ul style="list-style-type: none"> تنوع در راه‌های دسترسی به بنا و کاربری‌های گوناگون آزادی افراد در فضاها برای انجام کارهای دلخواه
	همه‌شمولی	<ul style="list-style-type: none"> طراحی فضاهای منعطف برای تمامی فرهنگ‌ها ارتقای منابع فرهنگی و آگاهی دانشجویان
	توزیع عادلانه خدمات	<ul style="list-style-type: none"> دسترسی یکسان افراد به خدمات از جمله غذاخوری، سوپرمارکت و... وجود پاتوق‌های مختلف با دسترسی یکسان
	دسترسی مناسب به خدمات	<ul style="list-style-type: none"> دسترسی آسان به خدمات مانند سوپرمارکت، سرپرستی و... دسترسی آسان به اتاق‌ها از طریق راه‌پله، آسانسور و... کوتاه بودن مسیرهای دسترسی
کالبدی	امنیت	<ul style="list-style-type: none"> روشنایی مناسب در شب امکان نظارت ساکنین به نقاط مختلف خوابگاه کنترل دسترسی و نفوذپذیری استفاده از نرده‌های جداکننده با فضای بیرونی مجموعه افزایش تعامل دانشجویان به منظور شناخت یکدیگر و کنترل فضا
	ایمنی	<ul style="list-style-type: none"> استفاده از متریا‌های ایمن و باکیفیت تفکیک مسیرهای پیاده و سواره طراحی مقاوم در برابر زلزله و حوادث طبیعی توجه به اصول طراحی برای مقابله با آتش‌سوزی و حوادث غیرطبیعی
	مقیاس انسانی	<ul style="list-style-type: none"> رعایت ابعاد استاندارد برای هر فضا توجه به تراکم طبقاتی باز و وسیع بودن فضاهای عمومی
	تفکیک عرصه‌ها	<ul style="list-style-type: none"> جداسازی فضاهای عمومی از فضاهای نیمه‌عمومی و خصوصی ورودی مشخص برای هر فضا امکان نظارت ساکنین به ورودی هر فضا
	سلسله مراتب	<ul style="list-style-type: none"> امکان دسترسی فضاها به ترتیب از فضای عمومی مانند حیاط و فضای باز به نیمه‌خصوصی مانند راهروها و بعد فضای خصوصی مانند اتاق‌ها
	خوانایی	<ul style="list-style-type: none"> مشخص کردن مسیرها با استفاده از سنگفرش، رواق و... ایجاد گره، راه، نشانه برای جهت‌دهی بهتر وجود ورودی‌های تعریف شده برای ورودی اصلی بناها ایجاد مسیرهای دید از محدوده میان ساختمان‌ها
		<ul style="list-style-type: none"> مشخص بودن مکان پلکان‌ها و دسترسی به فضاهای مختلف مانند آشپزخانه، سرویس بهداشتی، نمازخانه و... ورودی تعریف شده برای اتاق‌ها وجود لابی یا فضای انتظار برای ملاقات با خانواده‌ها یا دوستان
		<ul style="list-style-type: none"> رعایت سلسله‌مراتب دسترسی به اتاق، آشپزخانه و سرویس‌های بهداشتی درون ساختمان‌ها عدم قرارگیری اتاق‌ها در مسیرهای پررفت و آمد عدم وجود سکو در راهروها

عوامل	معیارها	راهکارها
		فضای بسته
	حریم و محرمیت	<ul style="list-style-type: none"> افزایش محصوریت فضایی انسداد دید با بهره‌گیری از عوامل مصنوعی و طبیعی ایجاد حریم شخصی در اتاق (خلوت)
	توان تامین نیازهای اولیه	<ul style="list-style-type: none"> وجود مکان‌های بهداشتی و رفاهی با ابعاد و طراحی مناسب بهره‌گیری از منابع طبیعی برای رفع نیازهای ساختمان‌ها
اقتصادی	امکانات متناسب با بودجه	<ul style="list-style-type: none"> بهبود امکانات رفاهی طراحی متناسب با اقلیم و با مصالح بومی به منظور کاهش هزینه ساخت
	قابلیت نگهداری آسان و کم هزینه	<ul style="list-style-type: none"> استفاده از مصالح بومی و تاسیسات با کیفیت کاهش استفاده از سوخت‌های فسیلی
		فضای بسته

منابع

- ارزانی، حبیب رضا و اهتمام، حامد (۱۳۹۴)، الگوی ارتباطات میان فرهنگی مسلمانان با مسیحیان در قرآن کریم، نشریه الهیات تطبیقی، ۶(۱۴)، ۸۹-۱۰۶.
- افشانی، سید علیرضا و عسگری ندوشن، عباس و سفید، مجید (۱۳۹۱). بررسی مشکلات فرهنگی زندگی خوابگاهی دانشجویان پسر خوابگاه‌های دانشگاه یزد. فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، ۲(۵)، ۲۶-۹.
- آق‌آتابای، عرازبیکه (۱۳۹۴). ارتقاء کیفی منظر فرهنگی شهر؛ در چارچوب رویکرد پایداری فرهنگی (نمونه موردی: محدوده مصوب بافت تاریخی شهر ارومیه، محله مهدی‌القدم). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه ارومیه، ارومیه.
- بابائی مراد، بهناز و ذبیحی، حسین و ماجدی، حمید (۱۳۹۷). مدلسازی معادله‌ی ساختاری ابعاد مکان با رویکرد بینا فرهنگی (مطالعه‌ی موردی میدان نقش جهان). پژوهش‌های جغرافیایی برنامه ریزی شهری، ۱۶(۱)، ۱۷۴-۱۴۹.
- بشیر، حسن و زارع درخشان، ابوذر (۱۳۹۷). مطالعات میان فرهنگی. جلد اول، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)، تهران.
- جعفری، مزده، اسدپور، علی، & حائری، سلما (۱۳۹۹). راهبردهای طراحی خوابگاه‌های دانشجویی براساس تحلیل قرارگاه‌های رفتاری (نمونه مورد مطالعه: خوابگاه دانشجویان دختر دانشگاه شیراز). معماری و شهرسازی ایران، 167-186. (JIAU), 11(1).
- حاجیانی، ابراهیم و اخلاقی، آریتا (۱۳۹۱). کیفیت روابط میان فرهنگی در جامعه‌ی ایران و عوامل موثر بر آن. فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ۸(۲۸)، ۶۷-۹۰.
- حبیب پور گتایی، کرم (۱۴۰۱). صورت بندی تجربی شاخص‌های پایداری اجتماعی و فرهنگی شهر تهران. نشریه توسعه محلی (روستایی - شهری)، ۱۱۴(۲)، ۳۷۱-۳۹۴.
- حسامی کرمانی، منصور و پنجه‌باشی، الهه و عرب زاده، جمال (۱۴۰۱). جستجوی مفاهیم بینا فرهنگی در آثار هنرمندان معاصر. باغ نظر، ۱۱۹(۱۱)، ۶۷-۷۸.
- دانشپور، سید عبدالهادی و شیعه، اسماعیل و روستا، مریم (۱۳۹۳). تدوین مدل ساختاری عوامل مکانی موثر بر ارتقا پایدار اجتماعی در بافت‌های فرسوده شهری به کمک تحلیل عاملی و تحلیل مسیر. نشریه مدیریت شهری، ۱۳(۳۵)، ۱۳۳-۱۴۲.

- دهقانی، رضا و سنایی، علی (۱۴۰۰). بررسی چهار الگوی روش شناختی در علوم انسانی میان فرهنگی با تاکید بر آرای ویمر، کیمرله، مال و ولش. *فصلنامه روش‌شناسی علوم انسانی*، ۲۷(۱۰۷)، ۴۹-۶۲.
- رحمتی، عباس و زراعت حرفه، فهیمه و علیپور، فرحناز و کاربخش زاده، فاطمه (۱۳۹۸). تجارب دانشجویان دختر از سکونت در خوابگاه‌های دانشجویی: یک مطالعه کیفی. *دوفصلنامه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر*، ۸(۱۴)، ۹۷-۷۵.
- رهنما، محمد رحیم و حسینی، سید مصطفی (۱۳۹۵). سنجش و ارزیابی میزان پایداری اجتماعی در کلان شهر مشهد، با تأکید بر پنج محله مورد مطالعه. *مجله آمایش جغرافیایی فضا*، ۶(۱۹)، ۱۰۵-۱۱۸.
- سالاری، سعید (۱۳۹۶). اهمیت درک مهارت میان فرهنگی در تعاملات میان مذاهب. *فصلنامه علمی - ترویجی مطالعات تقریبی مذاهب اسلامی (فروغ وحدت)*، ۱۳(۴۸)، ۵-۱۲.
- سجادی قائم مقامی، پروین السادات و پوردیپیمی، شهرام و زرغامی، اسماعیل (۱۳۸۹). اصول پایداری اجتماعی در مجتمع‌های مسکونی از دید جامعه صاحب نظران و متخصصان ایرانی. *نشر صفه*، ۲۰(۳)، ۷۵-۸۸.
- سخی نیا، روشنگر و کرمی، اسلام و رفیعیان، مجتبی و جوان فروزنده، علی (۱۳۹۹). پایداری فرهنگی و تراکم و گونه شناسی مسکن مطالعه موردی: نمونه‌هایی از عرصه‌های مسکونی کلان شهر تبریز. *شهر ایرانی اسلامی*، ۱۰(۳۸)، ۷۴-۶۵.
- سدیدی، سارا و لطافتی، رویا و شعیری، حمیدرضا و نوارچی، عاطفه (۱۳۹۸). شکل‌گیری هویت بین‌فرهنگی فرد نگارنده از طریق نگارش در کلاس زبان فرانسه. *دوماهنامه جستارهای زبانی*، ۱۰(۲)، ۱۷۱-۲۰۰.
- شالچی، وحید و ضیاچی، محدثه (۱۳۹۳). بررسی تطبیقی گرایش‌های فرهنگی دانشجویان خوابگاهی و غیرخوابگاهی کشور. *فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران*، ۷(۴)، ۱۵۵-۱۲۹.
- شمایی، علی و عباسیان، فاطمه و علیزاده ی زنوزی، شاهین (۱۴۰۱). تحلیل شاخص‌های پایداری اجتماعی در محلات بافت قدیم شهری (مطالعه موردی: محله سرخاب شهر تبریز). *دوفصلنامه مطالعات محیط انسان ساخت*، ۱(۱)، ۱۸۹-۲۱۷.
- شیعه، اسماعیل و دانشپور، عبدالهادی و روستا، مریم (۱۳۹۶). تدوین مدل شاخص‌های مکانی پایداری اجتماعی به کمک روش دلفی و تکنیک شانون. *نشریه آرمانشهر*، ۱۰(۱۹)، ۱۱۹-۱۲۹.
- صالحی میلانی، ساسان و محمدی، مریم (۱۳۸۹). اهداف و شاخص‌های تحقق پایداری فرهنگی. *نامه‌ی معماری و شهرسازی*، ۳(۵)، ۹۹-۸۱.
- صنایعی، امیر و حبیب، فرح و اعتصام، ایرج (۱۴۰۰). بررسی نقش سرمایه اجتماعی در افزایش پایداری محله ای (نمونه موردی: محله حصارک تهران). *فصلنامه انسان و محیط زیست*، ۱۹(۲)، ۱۳۷-۱۵۳.
- زرغامی، اسماعیل و خاکی، علی و سادات، سیده اشرف (۱۳۹۵). بررسی تطبیقی معماری پایدار و مطابقت آن با معماری بومی خانه‌های سنتی در شهر ایرانی - اسلامی. *معماری و شهرسازی پایدار*، ۳(۱)، ۱۵-۳۰.
- عبدالله زاده، مهدی و رهنما، محمد رحیم و اجزاء شکوهی، محمد و موسوی، میرنجف (۱۳۹۹). ارزیابی شاخص‌های پایداری اجتماعی در شهرهای استان آذربایجان غربی. *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۲(۴)، ۱۲۵۷-۱۲۷۳.
- عظیمی، شراره و پرتوی، پروین (۱۴۰۰). تدوین چارچوب مفهومی پایداری اجتماعی ساکنان جامعه میزبان گردشگری. *نشریه آرمان شهر*، ۱۴(۳۴)، ۲۰۷-۲۲۰.
- علایی، امیر علی و یزدانفر، سید عباس و حسینی، سید باقر و نوروزیان ملکی، سعید (۱۳۹۹). معیارهای موثر در سنجش پایداری اجتماعی مسکن. *فصلنامه‌ی معماری و شهرسازی*، ۳۰(۸۸)، ۵-۲۶.
- علی محمدی، غلامرضا و عبدلهی، رکسانا (۱۳۹۷). تبیین مبانی نمود فرهنگ در معماری بومی ایران و ارتباط آن با ایجاد حس تعلق به مکان. *فصلنامه مدیریت شهری*، ۱۷(۵۰)، ۳۳-۴۶.
- غمامی، سید محمد علی و اسلامی تنها، علی اصغر (۱۴۰۱). هم‌شناسی فرهنگی به مثابه الگوی ارتباطات میان فرهنگی در قرآن؛ رویکردی تطبیقی. *فصلنامه مطالعات فرهنگ - ارتباطات*، ۲۳(۵۷)، ۷-۳۰.

- فرخی راد، اکرم و فروتن، منوچهر (۱۳۹۴). بهبود فضاهای جمعی مسکونی در جهت ارتقا پایداری اجتماعی: راهکارها و تدابیر طراحی در مجتمع های مسکونی. *مطالعات محیطی هفت حصار*، ۳(۱۲)، ۱۵-۲۶.
- قبدیان، فرناز و کامل نیا، حامد (۱۳۹۵). تعاملات بینا فرهنگی و پایداری معماری چند فرهنگی در طراحی خوابگاه های دانشگاهی؛ در خوابگاه های کشور های اسلامی، *مجموعه مقالات سومین کنگره بین المللی افقهای جدید در معماری و شهرسازی*.
- گل محمدی، محمد. عدالت خواه، محمد. عبدالله زاده طرف، اکبر (۱۳۹۹). شناسایی و اولویتبندی عوامل فرهنگی موثر بر ساختار کالبدی شهر با تاکید بر معماری بومی (مطالعه موردی: شهرستان سراب). *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۲۰(۵۹)، ۳۴۱-۳۵۸.
- مافی، عزت اله و عبدالله زاده، مهدی (۱۳۹۶). ارزیابی پایداری اجتماعی کلان شهر مشهد. *دو فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهشهای بومشناسی شهری*، ۱(۱)، ۶۳-۷۶.
- مجاور شیخان، محمد و بران، صدیقه و کیا، علی اصغر (۱۳۹۹). نقش رسانه ی ملی در توسعه ارتباطات میان فرهنگی. *نشریه رسانه و فرهنگ*، ۱۰(۱)، ۲۹۲-۲۷۳.
- محبی، حمید و طاهباز، منصوره (۱۴۰۰). جنب شهای مؤثر بر مفهوم پایداری در مقیاس محلات (تحلیلی بر نظریه ها). *نشریه باغ نظر*، ۱۸(۱۰۵)، ۹۳-۱۱۰.
- مختاری ملک آبادی، رضا و مرصوصی، نفیسه و حسینی، سید علی و غلامی، محمد (۱۳۹۳). سنجش و ارزیابی شاخص های پایداری اجتماعی - فرهنگی در شهرهای استخراجی (مطالعه موردی « شهر استخراجی عسلویه»). *مجله پژوهش و برنامه ریزی شهری*، ۵(۱۹)، ۹۱-۱۱۰.
- نسترن، مهین و قاسمی، وحید و هادیزاده زرگر، صادق (۱۳۹۲). ارزیابی شاخص های پایداری اجتماعی با استفاده از فرایند تحلیل شبکه (ANP). *جامعه شناسی کاربردی*، ۲۱(۳)، ۱۵۵-۱۷۳.
- نصیری، صدیقه. (۱۴۰۱). *مفاهیم ارتباطات میان فرهنگی*، چاپ اول، انتشارات بین المللی الهدی، تهران.
- نظریور، محمد تقی (۱۳۹۸). رابطه بین سلامت روان دانشجویان با فضای کالبدی خوابگاه؛ «مورد پژوهی چهار بلوک خوابگاه دختران دانشگاه شهید بهشتی». *نشریه هنر های زیبا*، ۴(۳)، ۹۶-۸۷.
- نیک فطرت، مرتضی و بیطرف، احسان (۱۳۹۵). بررسی تاثیرات فرهنگی در معماری بومی ایران از منظر پایداری. *ماهنامه شبک*، ۱۱ و ۱۲ (۴ و ۵)، ۱۳۴-۱۲۶.
- ودادی، احمد و اخلاقی نسب، حسین (۱۳۹۲). خودنمایی مثلث گفتگوگستری، تنش زدایی و احترام متقابل در میان شاخص های ارتباطات میان فرهنگی. *مجله مدیریت فرهنگی*، ۷(۲۰)، ۱۹-۳۰.
- ولیخانی، ماشاءاله و رحمتی، منصور (۱۳۹۱). تأثیر روابط میان فرهنگی بر شیوه زمامداری از دیدگاه حضرت علی(ع). *دو فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت اسلامی*، ۲۰(۱)، ۹۷-۸۱.
- یارعلی، زهرا و زارع زاده، فهیمه و افهمی، رضا (۱۴۰۰). خوانشی بر شیوه های اجرایی تحقق ادراک بینا فرهنگی در فضای موزه ها. *فصلنامه علمی دانشگاه الزهرا*، ۱۳(۴)، ۱۰۳-۹۰.
- یوسف زاده اربط، حسن (۱۳۹۵). بررسی نقش فرهنگ و زبان در ارتباط میان فرهنگی. *مجله معرفت فرهنگی اجتماعی*، ۲۸(۴)، ۱۰۴-۸۳.
- یوسف زاده اربط، حسن (۱۳۹۷). مسئله شناسی ارتباطات میان فرهنگی. *مجله معرفت فرهنگی اجتماعی*، ۳۶(۴)، ۵-۲۴.
- یوسفی، علی و ورشوی، سمیه (۱۳۹۰). مشکل زبانی، مانعی برای ارتباطات میان فرهنگی زائرین خارجی با مجاوران. *همایش علمی زبان، مفاهیم و واژگان علوم اجتماعی*، تهران.

- Axelsson, R., Angelstam, P., Degerman, E., Teitelbaum, S., Andersson, K., Elbakidze, M., & Drotz, M. K. (2013). Social and cultural sustainability: Criteria, indicators, verifier variables for measurement and maps for visualization to support planning. *Ambio*, 42, 215-228.
- Carbonell, Josep maria. (2018). Cross-Cultural Communication, Public Diplomacy and Soft Regulation in Global Society, *TRÍPODOS*, 42, 11-20.
- Dalia, P., & Peri, M. (2022). Sustainability and Diversity in the Architecture of Intercultural Universities in Mexico. *Environmental Science & Sustainable Development*, 7(1), 14-27.
- Daliri Dizaj, M., & Hatami Khanghahi, T. (2022). Students' residential preferences: a case study is dormitories of University of Mohaghegh Ardabili. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*, 21(4), 1348-1363.
- Hofmeyr, A. S. (2021). Taking advantage of a multicultural campus: Impact of at-home intercultural initiatives on Japanese students' skills and future goals. *Journal of Studies in International Education*, 25(2), 182-202.
- Karimi, H., Adibhesami, M. A., Ghasemi, M., Sepehri, B., & Mahdavi Estalkhsar, B. (2023). Investigating the impact of indoor environmental quality and internal design on students' satisfaction in Tehran and North Cyprus dormitories. *International Journal of Building Pathology and Adaptation*, 43(5): 1303–1319
- Keyvanara, M., Yarmohammadian, M. H., & Soltani, B. (2014). The relationship between cultural intelligence and social compatibility in Isfahan University of Medical Sciences dormitories resident students. *Journal of education and health promotion*, 3(1), 100.
- Kim, M. K., & Kim, M. J. (2016). Affordable modular housing for college students emphasizing habitability. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*, 15(1), 49-56.
- Kim, W. (2017). A cross-cultural investigation on the effects of physical environment at university dormitory on social interaction among students. *Journal of the Korea Academia-Industrial Cooperation Society*, 18(8), 48-54.
- Kudo, K., Volet, S., & Whitsed, C. (2019). Development of intercultural relationships at university: A three-stage ecological and person-in-context conceptual framework. *Higher Education*, 77(3), 473-489.
- Lami, I. M., & Mecca, B. (2020). Assessing social sustainability for achieving sustainable architecture. *Sustainability*, 13(1), 142.
- Meer, N., & Modood, T. (2012). How does interculturalism contrast with multiculturalism?. *Journal of intercultural studies*, 33(2), 175-196.
- Nourafkan, N. J., Jumah, B., Asif, R., & DEHGHANMONGABADI, A. (2020). Conflicts between Students Living on-Campus Dormitories: The Case of Dormitories at Eastern Mediterranean University Campus. *SEISENSE Journal of Management*, 3(4), 31-43.
- Olukoya, O.A.P, and Jubril O.A. (2020). Assessing the social sustainability indicators in vernacular architecture—application of a green building assessment approach. *Environments* 7(9), 67.
- Öztürk, S. M., & Dinçer, A. E. (2020). Evaluation of the Dormitories in the Physical and Psychological Requirements: The Case of Karabük Province. *ICONARP International Journal of Architecture and Planning*, 8(1), 47-61.
- Peng, R. Z., & Wu, W. P. (2016). Measuring intercultural contact and its effects on intercultural competence: A structural equation modeling approach. *International Journal of Intercultural Relations*, 53, 16-27.
- Stender, M., & Walter, A. (2019). The role of social sustainability in building assessment. *Building research & information*, 47(5), 598-610.
- Ting-toommy, stella. Dorjee, Tenzin. (2019). *Communicating Across Cultures*, Guilford Publications, second edition.

- Vavilova, T. Y. (2024). Current architectural design trends in times of sustainable development. Part 2. Impact of social factors. *Urban construction and architecture*, 14(1), 126-135.
- Wu, Z., Liu, L., Li, S., & Wang, H. (2020). Investigating the crucial aspects of developing a healthy dormitory based on Maslow's hierarchy of needs—a case study of Shenzhen. *International journal of environmental research and public health*, 17(5), 1565.

Strategies for increasing intercultural interactions based on social sustainability in student dormitories (Case study: Haft Tir girls' dormitory, Shahrood University of Technology)

Shabnam Salami, Master of Architecture, Department of Architecture, Faculty of Architectural Engineering and Urban Planning, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.

Abolfazl Dehghanmongabadi, Assistant Professor, Department of Architecture, Faculty of Architectural Engineering and Urban Planning, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran.*

Received: 2024/4/23

Accepted: 2024/10/19

Extended abstract

Introduction: Due to the increasing public desire to obtain higher education degrees, higher education centers have developed significantly, and this has led to an increase in the number of non-native students. One of the requirements of these students is to have a dormitory for accommodation, and student dormitories play a significant role in the formation of their communications and interactions. Also, the architectural structure of each society is indicative of the cultural symbols of the people of that land. Sustainable architecture is one of the comprehensive concepts and approaches that has received special attention today and means the ability of designed spaces to respond to the needs of their time. The main goal of this research is to investigate the impact of sustainable architecture indicators from a social and cultural perspective on intercultural interactions and to provide solutions to increase it in female student dormitories.

Methodology: The structure of this research is based on qualitative and quantitative data, and the method of collecting information in this research was carried out in two parts: library and field studies. In the library studies section, independent variable indicators of sustainable architecture from a social and cultural perspective, which include "participation", "physical", "economic", "people-oriented", "diversity", "environment" and "identity", as well as dependent variable indicators of intercultural interactions, including "empathy", "awareness", "self-knowledge", "dialogue development", "mutual respect", "altruism" and "justice and equality", were extracted. A questionnaire was distributed among students living in the Haft Tir girls' dormitory of Shahrood University of Technology.

Results: According to the calculations of Pearson correlation test and simple linear regression in SPSS 24 software, four indicators of "diversity", "people-oriented", "physical" and "economic" were identified as that has the greatest impact on intercultural interactions is the "diversity" component.

Conclusion: Intercultural interactions and socio-cultural sustainability are both related to the dimension of culture and human communication. In this study, by extracting the criteria and indicators of both topics, it was revealed that some components of socio-cultural sustainability have a positive relationship with intercultural interactions. Finally, suggestions are presented to increase intercultural interactions based on the extracted indicators.

Keywords: Sustainable architecture, intercultural interactions, socio-cultural sustainability, female student dormitory.

* Corresponding Author's E-mail: a.dehghanm@shahroodut.ac.ir